

MH-216

May-2025

B.A., Sem.-II

**DSC-C-GEO-121 : Geography
(Geomorphology)**

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

નોંધ : વિદ્યાર્થીઓ સીમાંકન વિનાનો કોતરેલ નકશો વાપરી શકે છે. આવા નકશા પર રાષ્ટ્રો કે રાજ્યોના નામ લખેલ ન હોવા જોઈએ.

1. ભારતના પ્રાચીન વિકાસને ભૂગોળના વિકાસ માટે આપેલ આધારભૂત યોગદાનની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

1. હિમાલય પ્રદેશની ભારતીય સંસ્કૃતિના વિકાસમાં અસરોનું મૂલ્યાંકન કરો. 10

2. પૃથ્વીનો ભૂસ્તરશાસ્ત્રીય ઇતિહાસ સમજાવો, તેના અંધારણને આકાર આપનાર મુખ્ય ઘટનાઓને ઉદાહરણસહ જણાવો. 10

અથવા

2. પૃથ્વીનું આંતરિક અંધારણ અને માળખું વિગતે સમજાવો. વૈજ્ઞાનિકો તેનો અભ્યાસ કઈ રીતે કરી શકે છે, તે સમજાવો. 10

3. સમતુલાના વિવિધ સિદ્ધાંતો સમજાવો અને તેનું ભૌતિક ભૂગોળના અભ્યાસમાં મહત્વ ચર્ચો. 10

અથવા

3. ભૂકંપ અને જ્વાળામુખીના કારણો અને પરિણામો સમજાવો. આ ઘટનાઓ પૃથ્વીની સપાટીને કેવી રીતે બદલે છે ? 10

4. કાર્સ્ટ ભૂમિ-સ્વરૂપો અને પવન દ્વારા ઘડાતાં ભૂમિ-સ્વરૂપોના નિર્માણમાં સમાવિષ્ટ પ્રક્રિયાઓ વર્ણવો. 10

અથવા

4. સમુદ્ર દ્વારા તથા હિમનદીઓ દ્વારા નિર્માણ પામતા વિવિધ ભૂ-સ્વરૂપો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો. 10

5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ દસ) 10

(1) વરાહમિહિરની રચના 'બૃહત સંહિતા' કયા વિષય સાથે સંબંધિત છે ?

(a) ભૌતિક ભૂગોળ

(b) જ્યોતિષ અને ભૌગોલિક માહિતી

(c) હિમાલયની ઉત્પત્તિ

(d) નદીઓનો પ્રવાહ

- (2) ભારતીય નદીઓનો સ્રોત મુખ્યત્વે કયા પ્રદેશમાં આવેલો છે ?
 (a) વિંધ્ય પર્વત (b) દક્ષિણ ભારત
 (c) હિમાલય (d) થાર રણ
- (3) ભાસ્કરાચાર્યનું મુખ્ય નોંધપાત્ર યોગદાન કયા ક્ષેત્રમાં હતું ?
 (a) ભૂશાસ્ત્ર (b) હવામાન અભ્યાસ
 (c) ગણિતીય ભૂગોળ (d) મહાસાગર વિજ્ઞાન
- (4) પૃથ્વીના આંતરિક ભાગ વિશે માહિતી મેળવવા માટે કઈ પદ્ધતિ ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે ?
 (a) સેટેલાઈટની ઈમેજીસ (b) ખનન
 (c) ભૂકંપીય તરંગો (d) વાયુમાન ચકાસણી
- (5) પૃથ્વીની અંદાજિત વય કેટલી છે ?
 (a) 2.5 અબજ વર્ષ (b) 3.6 અબજ વર્ષ
 (c) 4.6 અબજ વર્ષ (d) 5.2 અબજ વર્ષ
- (6) પૃથ્વીનું સૌથી પાતળું સ્તર કયું છે ?
 (a) આંતરિક ભૂગર્ભ (b) બાહ્ય ભૂગર્ભ
 (c) મૃદાવરણ (d) એસ્થેનોસ્ફિયાર
- (7) કયો પુરાવો ખંડ પ્રવહન સિદ્ધાંતને સમર્થન આપે છે ?
 (a) ભૂકંપના વિસ્તારો
 (b) અલગ-અલગ ખંડોમાં મળતા સમાન જંતુના અવશેષો
 (c) હવામાન ઝોન
 (d) પરવાળાના ટાપુઓનો વિસ્તાર
- (8) આલ્ફ્રેડ વેગનરે કયું સિદ્ધાંત રજૂ કર્યું હતું ?
 (a) દરિયાઈ તળિયાનો વિસર્જન સિદ્ધાંત (b) સમતુલાનો સિદ્ધાંત
 (c) ખંડ પ્રવહનનો સિદ્ધાંત (d) ભૂ-તકતી સંચલનનો સિદ્ધાંત
- (9) જ્વાળામુખીઓ મોટેભાગે ક્યાં જોવા મળે છે ?
 (a) ટેક્ટોનિક પ્લેટોના કેન્દ્રમાં (b) રણ વિસ્તારોમાં
 (c) પ્લેટની સીમાઓ પર (d) ધ્રુવીય વિસ્તારો નજીક
- (10) કાર્સ્ટ ભૂમિ-સ્વરૂપો કઈ પ્રક્રિયા થકી બને છે ?
 (a) હિમસ્ખલન (b) પાણીની રાસાયણિક ક્રિયા
 (c) પવનનું ઘર્ષણ (d) તટીય પ્રવાહના ઘસારો
- (11) ભૌતિક વિદ્યારણની પ્રક્રિયા વધુ અસરકારક કયા પ્રદેશમાં થાય છે ?
 (a) ભેજવાળા ઉષ્ણકટિબંધીય પ્રદેશો (b) ઉષ્ણ અને શુષ્ક પ્રદેશો
 (c) ઠંડા અને શુષ્ક પ્રદેશો (d) તટીય વિસ્તાર
- (12) નીચેના પૈકી કયું ભૂ-સ્વરૂપ હિમસ્ખલન દ્વારા ઘડાય છે ?
 (a) રેતીના ઢૂવાં (b) સર્ક (Cirque)
 (c) ગુફા સ્તંભ (d) બિલ્લીટોપ ખડક

Seat No. : _____

MH-216

May-2025

B.A., Sem.-II

DSC-C-GEO-121 : Geography (Geomorphology)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

Note : Students can carry their stencils without any boundary marking or country/state names on it.

1. Analyse how ancient Indian literature laid the foundation for geographical knowledge in India. **10**

OR

1. Evaluate the influence of the Himalayan region in shaping the cultural evolution of India. **10**

2. Describe the geological history of the Earth. Highlight with examples the major events that have shaped its structure over time. **10**

OR

2. Explain the structure and composition of the Earth's interior. Explain how do scientists study and understand it. **10**

3. Discuss various theories of Isostasy and its relevance to geomorphology. **10**

OR

3. Describe the causes and effects of earthquakes and volcanoes. How do they reshape the Earth's surface ? **10**

4. Explain the processes involved in the formation of Aeolian and Karst topography. **10**

OR

4. Describe Coastal and Glacial landforms formed by erosion and deposition with examples. **10**

5. Answer the following question by choosing appropriate option : (Any **ten**) **10**

(1) Varahamihira's work 'Brihat Samhita' is related to :

- (a) Physical Geography
(b) Astronomy and Geographical Information
(c) Origin of the Himalayas
(d) River Systems

- (2) Majorly, the source of Indian rivers is in which region ?
- (a) Vindhya Mountain
 - (b) South India
 - (c) The Himalayas
 - (d) Thar desert
- (3) Bhaskaracharya is credited with significant contributions in :
- (a) Geology
 - (b) Climate studies
 - (c) Mathematical geography
 - (d) Oceanography
- (4) Which method is used to study the interior part of the Earth ?
- (a) Satellite Images
 - (b) Mining
 - (c) Seismic Waves
 - (d) Air Surveys
- (5) The age of the Earth is approximately :
- (a) 2.5 billion years
 - (b) 3.6 billion years
 - (c) 4.6 billion years
 - (d) 5.2 billion years
- (6) Which is the thinnest layer of the Earth ?
- (a) Inner Core
 - (b) Outer Core
 - (c) Crust
 - (d) Asthenosphere
- (7) Which of the following supports the theory of continental drift ?
- (a) Earthquake patterns
 - (b) Matching fossils across continents
 - (c) Climate zones
 - (d) Coral reef locations
- (8) Alfred Wegener proposed the theory of :
- (a) Seafloor spreading
 - (b) Isostasy
 - (c) Continental drift
 - (d) Plate tectonics
- (9) Volcanoes are most commonly found :
- (a) In the center of tectonic plates
 - (b) In deserts
 - (c) Along plate boundaries
 - (d) Near polar regions
- (10) Karst topography is formed due to which process ?
- (a) Glaciation
 - (b) Chemical action of water
 - (c) Wind erosion
 - (d) Coastal currents
- (11) Physical weathering is most effective in :
- (a) Humid tropical regions
 - (b) Hot and arid regions
 - (c) Cold and dry regions
 - (d) Coastal zones
- (12) Which of the following is a landform created by glacial erosion ?
- (a) Sand dune
 - (b) Cirque
 - (c) Cave pillar
 - (d) Mushroom rock